

Līga Mihailova
Eksperte
Eksperta sertifikāts Nr. 156
Sertifikāts izsniegts 21.12.2016, derīgs līdz 28.01.2025.

SIA Enviroprojekts

Ekspertes Līgas Mihailovas (eksperta sertifikāts Nr. 156; sertifikāts izsniegts 21.12.2016, derīgs līdz 28.01.2025.) atzinums par dabas liegumā "Lubāna mitrājs" sastopamajiem mežu un purvu biotopiem.

Atzinums sagatavots saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.925 (Rīgā 2022.gada 22. novembrī, prot. Nr.50 7.§ "Sugu un biotopu aizsardzības jomas ekspertu atzinuma saturs un tajā ietvertās minimālās prasības". Atzinums sagatavots atbilstoši eksperta kompetencei, kas ļauj izvērtēt zālāju, purvu, mežu un virsāju biotopus, un zīdītāju sugas.

2.1. biotopu grupa, suga vai sugu grupa, par kuru sniedz atzinumu;

Purvi, meži un virsāji.

2.2. pētāmās teritorijas apsekošanas datums un meteoroloģiskie apstākļi, apsekošanas ilgums, atrašanās vieta (kadastra numurs, adrese, platība) un izpētes metodes (piemēram, transektes, randomizēta parauglaukumu izvēle, fotofiksācija, maršruta iezīmēšana ar ģeogrāfiskās pozicionēšanas sistēmu);

Atzinuma sagatavošanā izmantota galvenokārt projektā „Priekšnosacījumu izveide labākai bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai Latvijā jeb „Dabas skaitīšana”” iegūtā informācija. Projekta ietvaros teritorija tika apsekota 2020. gada un 2021. gada vasaras sezonās. Izmantota arī cita pieejamā informācija par biotopu stāvokli Latvijā, kā arī veikta kartogrāfiska analīze, izmantojot dažādu karšu digitālos slāņus.

Papildus veikti apsekojumi dabā, izvērtējot vietas, par kurām trūka informācijas, vai tā bija nepilnīga. Teritorija apsekota 2022.g. 19., 20. un 21. jūlijā laika posmā no plkst. 09:00–19:00. Laika apstākļi purvu, mežu un virsāju biotopu apsekošanai labvēlīgi. Neliels, mainīgs vējš (1–3 m/s), gaisa temperatūra no 15□ līdz +25□, skaidrs, saulains, bez nokrišņiem.

Izvērtējamā teritorijā veikta biotopu inventarizācija atbilstoši ES nozīmes biotopu noteikšanas metodikai, izmantojot noteikšanas rokasgrāmatu “Eiropas Savienības aizsargājami biotopi Latvijā” un aizpildot biotopu inventarizācijas anketu, kā arī fiksējot to atrašanās koordinātas. Apsekošanā izmantots fotoaparāts un GPS ierīce.

2.3. teritorijas statuss atbilstoši aizsargājamām dabas teritorijām noteiktajam statusam (piemēram, mikroliegums, dabas liegums, dabas parks, nacionālais parks), aizsargājamās teritorijas funkcionālā zona, kurā atrodas pētāmā teritorija, ja tā atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā;

Teritorija, par kuru sniegts atzinums (Pārabaine), ir daļa no *Natura 2000* un RAMSAR teritorijas, dabas lieguma “Lubāna mitrājs” (Kods: LV0536600), tā atrodas lieguma R daļā Aiviekstes kreisajā krastā. Administratīvi teritorija atrodas Madonas novada Indrānu un Ošupes pagastos.

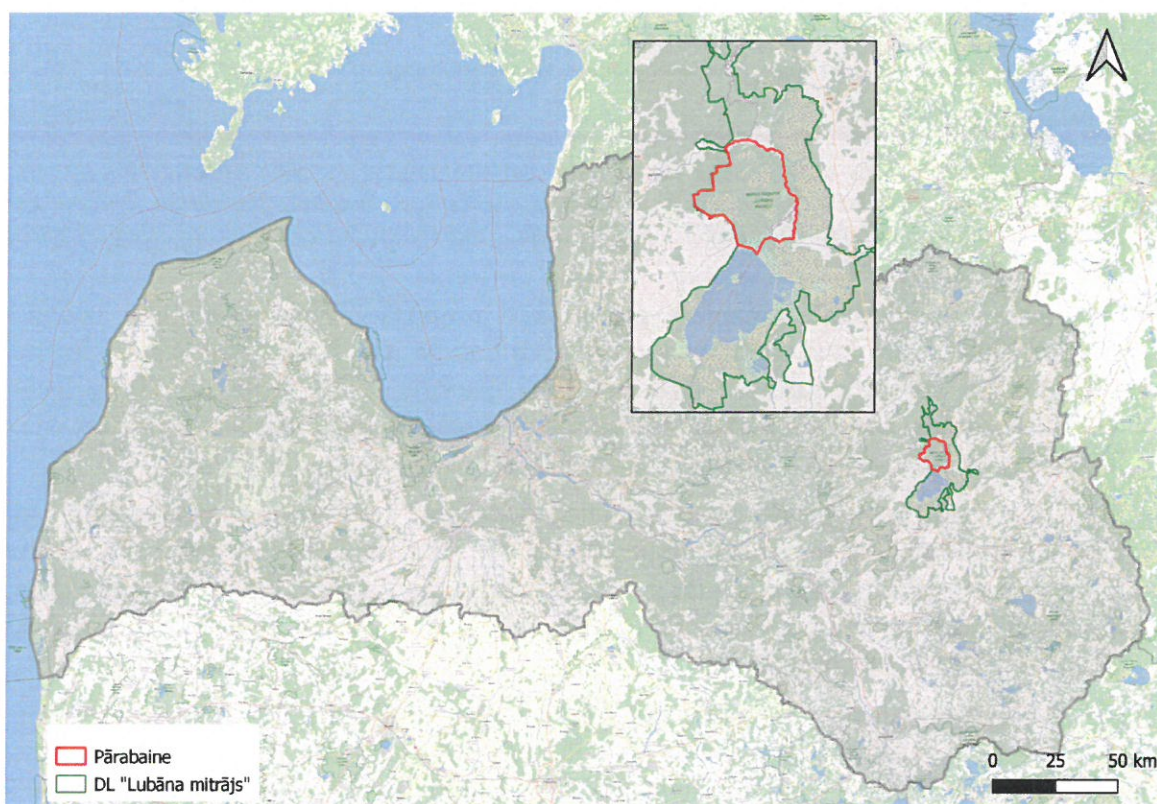
Teritorija iekļauj vairākas dabas lieguma funkcionālās zonas: dabas parka zonu, dabas lieguma zonu, regulējamā režīma zonu.

2.4. atzinuma sniegšanas mērķis (piemēram, mikrolieguma izveidošana, dabas aizsardzības plāna izstrāde, detālplānojuma izstrāde, atzinums saskaņā ar normatīvo aktu prasībām, plānotās darbības vai pasākuma izvērtējums);

Atzinums sagatavots DL “Lubāna mitrājs” dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros.

2.5. vispārīgs pētāmās teritorijas apraksts, arī informācija par teritorijas reljefu un mikroreljefu, hidroloģisko režīmu, sastopamajiem biotopiem un attiecīgās grupas sugām, kā arī apsaimniekošanu (arī informāciju par teritorijas vēsturisko apsaimniekošanu, ja tāda zināma), norādot dabisko, daļēji dabisko un antropogēnas izcelsmes platību īpatsvaru;

Teritorija atrodas Lubāna ezera D pusē, no A un Z teritoriju iekļauj Aiviekstes upe, bet R pusē gan vienlaidus meža platības, gan atklātas ainavas (1. attēls). Reljefs galvenokārt līdzens ar nelieliem pacēlumiem. Dominē galvenokārt vienlaidus mežu un purvu platības, tomēr Aiviekstes palienē gandrīz visā tās garumā visbiežāk sastopami zālāji un atklāta ainava. Teritorijā sastopamas dažāda izmēra upes, būtiskākās no tām – Abaine, Zvidze, kā arī vairāki dažāda izmēra purvi, tai skaitā Lielais purvs, Klajotnis un Vilku purvs.

1. Attēls. DL “Lubāna mitrājs” un apsekotātās teritorijas (Pārabaine) atrašanās vieta.

Vairāk kā puse teritorijā esošās zemes atrodas valsts īpašumā, bet daļa (teritorijas DA daļa) pieder privātīpašniekiem.

Fizioģeogrāfiski teritorija atrodas reljefa pazeminājumā, līdz ar to gandrīz visā teritorijā ir vērojami mitri līdz slapji hidroloģiskie apstākļi un lielas purvu un mitrāju platības, kā arī piegulošās Aiviekstes un tās pieteku tīkls nodrošina sezonāli mainīgu hidroloģisko režīmu. Vēsturiski praktiski visa Pārabaine ir bijusi mitraine, kur dominēja purvi, mitri līdz slapji meži, tomēr jāņem vērā, ka dabiskais hidroloģiskais režīms ir būtiski izmainīts. Meliorācijas sistēmas izveidošana veicināja plašu teritoriju nosusināšanos un palu režīma izmaiņas.

Šobrīd teritorijā visvairāk ir sastopami boreāli meži, purvaini meži, aktīvi augšie purvi, kā arī palieņu zālāji Aiviekstes upes palienē.

Plašāks teritorijas apraksts ir pieejams DL "Lubāna mitrājs" dabas aizsardzības plāna 1. nodaļā

2.6. īss piegulošās teritorijas raksturojums;

Teritoriju no Z un A ieskauj Aiviekstes upe, kuras pretējā krastā galvenokārt turpinās mežu un purvu masīvi, tomēr ir atrodami arī divi plaši palieņu zālāju apgabali – Grīvas sala Z daļā un Vērdes Sala DA daļā. Teritorijai DR daļā pieguļ lauksaimniecības zemes, atsevišķi meža puduri un perifērijā atrodas apdzīvotas vietas – ciemi un viensētas.

2.7. konstatētās īpaši aizsargājamās sugas vai sugu grupas un to izplatības īpatnības, norādot izmantotos informācijas avotus, noteikšanas metodiku un vērtēšanas kritērijus, kā arī esošie un potenciālie (ja tos iespējams identificēt) apdraudošie faktori apsekotajā teritorijā un to ietekmes vērtējums;

Saskaņā ar DDPS "Ozols" pieejamo informāciju un apsekojumu laikā iegūto informāciju, Pārabaines teritorijā ir konstatēts daudz dažādu organismu grupu (sūnas, ķērpji, vaskulārie augi, putni u.c.) aizsargājamās sugas, kas ir iekļautas Ministru kabineta 14.11.2000 noteikumos Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo sugu sarakstu".

No vaskulārajiem augiem bieži sastopams ir spilvainais ancītis *Agrimonia pilosa*, no sūnām ir sastopamas Hellera ķīļlape *Anastrophyllum hellerianum* un kailā apallape *Odontoschisma denudatum*, kā arī citas aizsargājamās sūnu sugas, no kurām ir noteiktas arī (P)DMB (Potenciāli dabisku mežu biotopu) indikatorsugas vai speciālistu sugas. No ķērpju suām visbiežāk sastopama kastaņbrūnā artonija *Arthonia spadicea*, galvenokārt staigņāju (9080*) un aluviālu (91E0*) mežu biotopos. No kukaiņu suggām atsevišķās vietās piemērotos biotopos sastopams Šneidera mizmīlis *Boros schneideri*, bet no daudzām teritorijā sastopamajām aizsargājamām putnu sugām svarīgi pieminēt medni *Tetrao urogallus*, kas bieži sastopams un riesto purvaino mežu masīvos augsto purvu perifērijā.

Vairāk informācijas par teritorijā sastopamajām aizsargājamām sugām dabas aizsardzības plāna 4.4 un 4.5 nodaļās.

2.8. konstatētie Latvijā un Eiropas Savienībā īpaši aizsargājamie biotopi, biotopi ar specifiskām izplatības īpatnībām Latvijā un konstatēto biotopu kvalitāte, norādot izmantotos informācijas avotus, noteikšanas metodiku un vērtēšanas kritērijus, kā arī esošie un potenciālie (ja tos iespējams identificēt) apdraudošie faktori apsekotajā teritorijā un to ietekmes vērtējums;

Teritorijā sastopami vairāki Eiropas Savienības nozīmes aizsargājami mežu un purvu biotopi¹ (skatīt 1. tabulu, 2. attēlu), kas bieži vien pārklājas arī ar Latvijā aizsargājamo biotopu veidiem².

¹ Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata. 2. papildināts izdevums (2013) A. Auniņa red., Rīga, Latvijas Dabas fonds, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 320 lpp.

² Ministru kabineta noteikumi Nr.350 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu"(2017.gada 20. jūnijā).

9010* Veci vai dabiski boreāli meži

ES nozīmes boreālo mežu biotopi visvairāk ir koncentrēti mežu masīvā teritorijas centrālajā daļā starp lielo purvu masīviem, kā arī ir vairāki savrupi dažāda izmēra poligoni teritorijas rietumu un ziemeļu daļā. Izteikti liela daļa biotopu atbilst variantam susinātās augsnēs (3.variants), tikai daži atbilst 1. tipiskajam un 2. variantam ar daļēji atbilstošu veģetāciju. Kvalitāte vairumā gadījumu ir laba, retos gadījumos izcila vai vidēja, tāpat biotopi vairumā gadījumu atbilst dabisko meža biotopu (DMB) kritērijiem, atlikusī daļa potenciāli dabisko mežu (PDMB) kritērijiem. Mežaudzes parasti ir jauktu koku, kur dominē skujkoki (parastā priede *Pinus sylvestris* un/vai parastā egle *Picea abies*), kā arī berzs *Betula spp.* Un parastā apse *Populus tremula*. Atmirušās koksnes daudzums biotopos variē no maz līdz vidēji daudz, retos gadījumos tas ir izteikti liels, tomēr visos biotopos ir daudz arī citu dabiskajiem mežiem raksturīgo struktūru. Ir sastopamas vairākas dabisko mežu biotopu indikatorsugas (sūnu, ķērpju, sēņu sugas) kā arī dažas speciālistu sugas dažādos daudzumos.

9020* Veci jaukti platlapju meži

Teritorijā ir konstatēti vismaz pieci platlapju meža poligoni, kas atrodas teritorijas rietumu daļā (viena grupa Lielā purva rietumu daļā, otra – vairāk uz ziemeļiem no Lielā purva, Seldžu ozolu audze). Četri poligoni atbilst 9020* biotopa tipiskajam variantam, viens poligons 2. variantam ar kokaudzē dominējošu apsi. Tipiskā varianta biotopi atbilst DMB kritērijiem labā kvalitātē, kur dominē parastais ozols *Quercus robur*, parastā apse *Populus tremula* un osis *Fraxinus excelsior* ar parasto liepu *Tilia cordata*, melnalksi *Alnus glutinosa*, āra bērzu *Betula pendula* un gobu *Ulmus glabra* piemistrojumā. Otrā varianta mežaudzē attiecīgi dominē parastā apse *Populus tremula* ar citām koku sugām piemistrojumā, mežaudze atbilst PDMB kritērijiem labā kvalitātē. Biotopos ir daudz dabiskiem mežiem raksturīgo struktūru – atmirusī koksne, bioloģiski veci/lieli koki, piepjaini koki, lauces un citas, kā arī tajos sastopamas vairākas DMB indikatorsugas dažādos daudzumos.

9050 Lakstaugiem bagāti egļu meži

Teritorijā sastopams viens salīdzinoši neliels poligons Pārabaines ZR daļā, kas atbilst biotopam Lakstaugiem bagāti egļu meži trešajam variantam. Biotops atbilst PDMB kritērijiem labā kvalitātē, sastopams vidēji daudz atmirušās koksnes struktūru. Kokaudzē dominē parastā egle *Picea abies*, piemistrojumā melnalksnis *Alnus glutinosa* un āra bērzs *Betula pendula*. Lai gan DMB indikatorsugas, speciālistu vai aizsargājamas sugas netika konstatētas, biotopa kvalitāte ir piemērota to potenciālai sastapšanai.

9080* Staignāju meži

Teritorijā konstatēti vismaz četri atsevišķi staignāju mežu biotopi, divi no teim atrodas Aiviekstes upes tuvumā, divi – teritorijas centrālajā daļā Lielā purva austrumos. Mežaudzes atbilst biotopa 3. variantam susinātās augsnēs un PDMB kritērijiem labā vai vidējā kvalitātē. Kokaudzēs dominē melnalksnis *Alnus glutinosa* un purva bērzs *Betula pubescens*, piemistrojumā nedaudz parastās egles *Picea abies* un parastās priedes *Pinus sylvestris*. Biotopos salīdzinoši daudz dabisku meža biotopu struktūru – atmirušās koksnes, bioloģiski veci/lieli koki, piepjaini, dzeņu sakalti koki, lauces, tomēr maz vai arī nav sastopamas DMB indikatorsugas.

9160 Ozolu meži (ozolu, liepu skābaržu meži)

Teritorijā sastopams viens salīdzinoši neliels poligons Pārabaines ZR daļā, kas atbilst biotopam Ozolu meži (ozolu, liepu skābaržu meži) otrajam variantam. Nogabals atbilst PDMB kritērijiem labā kvalitātē, tajā sastopamas vairākas DMB struktūras lielā skaitā, ieskaitot kritālas un bioloģiski vecus kokus. Kokaudzē dominē parastā egle *Picea abies* un ozols *Quercus robur*, piemistrojumā atsevišķi bērzi *Betula spp.* un apses *Populus tremula*. Konstatētas arī atsevišķas DMB indikatorsugas.

91E0* Aluviāli meži

Teritorijā konstatēti četri salīdzinoši nelieli poligoni, kas atbilst biotopam Aluviāli meži trešajam variantam, kas atrodas teritorijas R daļā salīdzinoši tuvu viens otram netālu vai vie Seldžu grāvja. Biotopi atbilst (P)DMB kritērijiem, ir labas vai vidējas kvalitātes. Kokaudzē dominē melnalksnis *Alnus glutinosa* un bērzs *Betula pendula*, piemistrojumā ir arī citi lapukoki un egle *Picea abies*. Biotopos daudz vai vidēji daudz dabisku meža biotopu struktūru, kā arī ir sastopamas DMB indikatorsugas.

91D0* Purvaini meži

Purvaini meži ir teritorijā visbiežāk sastopamais biotops, to lielākie masīvi koncentrēti ap lielākajiem purviem – Lielo purvu, Klajotni, Vilku purvu, kā arī Nainiekstes purvu un Baltajos klānos. Apmēram puse kartēto mežaudžu atbilst biotopa tipiskajam 1. variantam, pārējās mežaudzes atbilst 3. variantam susinātās augsnēs. Tāpat vairums mežaudžu atbilsts PDMB, nedaudz mazāka daļa DMB kritērijiem labā kvalitātē, retos gadījumos kvalitāte vērtēta kā izcila vai vidēja, tomēr jāņem vērā, ka daļa tieši 1. variantam atbilstošo biotopu ir vidējas kvalitātes un neatbilst ne DMB, ne PDMB kritērijiem. Kokaudzēs dominē galvenokārt parastā priede *Pinus sylvestris* un/vai purva bērzs *Betula pubescens*, piemistrojumā nereti parastā egle *Picea abies* un melnalksnis *Alnus glutinosa*. Labas kvalitātes (P)DMB ir pietiekami dabaudz attiecīgo struktūru – atmirušās koksnes, dzeņu sakaltu, piepjainu koku, lauces u.c. Lai gan atmirušās koksnes daudzums dažādos poligonos variē (tās var būt pavisam nedaudz), bieži vien nozīmīga vērtība mežaudzēs ir vecas priedes un vecu priežu audzes. Mežaudzēs sastopamas arī dažas dabisko meža biotopu indikatorsugas nelielos daudzumos.

7110* Aktīvi augstie purvi

Pie ES biotopa 7110* neskarti augstie purvi pieder Klajotnis, Lielais purvs, Vilku purvs un daļa Nainiekstes purva. Klajotnis un Lielais purvs ir lielākās purvu teritorijas pārskatāmajā teritorijā. Meliorācijas ietekmē purvu perifērijā vērojamas degradācijas pazīmes – aizaugums ar kokiem, apkārtējo meža nogabalu susināšanās, sfagnu sūnu apjoma zemsedzē samazināšanās, tomēr kopumā biotopu kvalitāte vērtējama kā laba, lielāko purvu centrālajā daļā joprojām ir saglabājusies atklāta ainava, raksturīga, tipiska veģetācija un hidroloģiskais režīms ir atbilstošs. Degradācijas ietekmi mazinājuši un veivinājuši purvu atjaunošanās procesus ir veiktie apsīmniekošanas pasākumi – meliorācijas grāvju aizsprostu likšana.

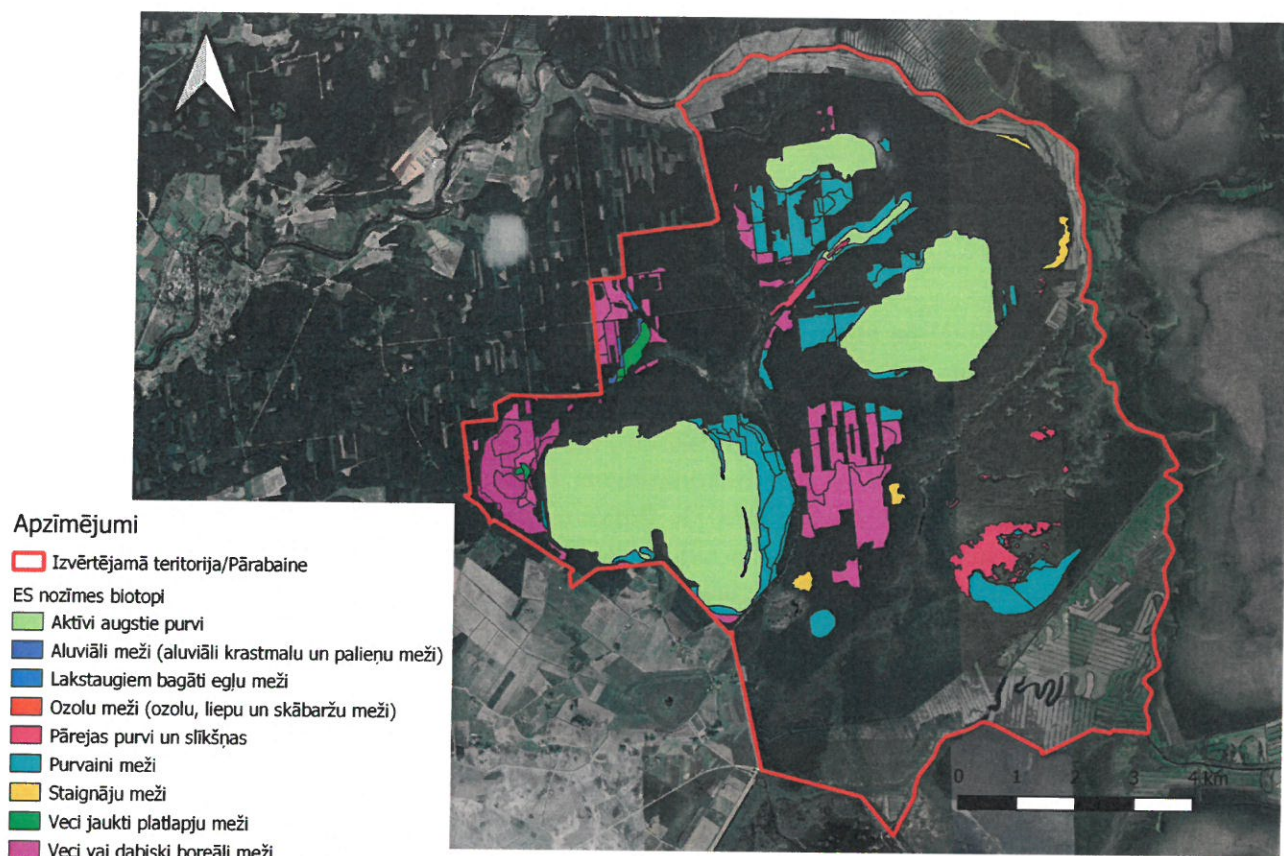
7140* Pārejas purvi un slīkšņas

Vairāki poligoni ar ES biotopu pārejas purvi un slīkšņas koncentrējušies Balto klānu teritorijā, kā arī daži poligoni ir daļa no Nainiekstes purva. Lielākā daļa poligonu atbilst biotopa 1. variantam, un tikai daži atbilst biotopa 2. variantam (limnogēnie purvi). Gandrīz visi biotopi vidējas kvalitātes ar dažiem izņēmumiem, kad kvalitāte vērtēta kā laba. Lai gan Balto klānu teritorija, kur biotops visvairāk sastopams, ir

tiešas susināšanas maz ietekmēts, meliorācijas grāvju tiešā biotopu tuvumā nav, tomēr vairumā purvu ir salīdzinoši liels aizaugums ar kokiem un krūmiem, galvenokārt ar purva bērzu *Betula pubescens* un krūkli *Frangula alnus*. Ja neņem vērā aizaugumu, ūdens līmenis zemsedzē ir apmierinošs, kā arī purvos dominē biotopam raksturīgās sugas – dažādas sfagnu sugas *Sphagnum sp.*, dažādas grīšļu sugas (*Carex lasiocarpa*, *C. rostrata*), trejlapu puplaksis *Menyanthes trifoliata*, purva cūkausis *Calla palustris*, purva dzērvene *Oxycoccus palustris* un citas sugas. Atsevišķos purvos sastopamas arī dažas aizsargājamas augu sugas.

Nr. p.k.	ES aizsargājamā biotopa nosaukums	ES nozīmes aizsargājamā biotopa kods (ar * atzīmē prioritāros biotopus)	ES nozīmes aizsargājamā biotopa labvēlīga aizsardzības stāvokļa novērtējums valstī kopumā (atbilstoši ETC datiem)	Atbilstošs aizsargājams biotops Latvijā saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 350	īpaši biotops	Biotopa platība DL "Lubāna mitrājs" Pārabaine, ha
1.	Veci vai dabiski boreāli meži	9010*	U2	1.14. Veci vai dabiski boreāli meži		604,67
2.	Veci jaukti platlapju meži	9020*	U2	1.3. Veci jaukti platlapju meži		25,01
3.	Lakstaugiem bagāti egļu meži	9050	U2	-		2,90
4.	Staignāju meži	9080*	U2	1.12. Staignāju meži		33,59
5.	Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži)	9160	U1	1.7. Ozolu meži		0,34
6.	Aluviāli meži	91E0*	U1	1.8. Aluviāli krastmalu un palieņu meži		7,93
7.	Purvaini meži	91D0*	U1	1.15. Veci un dabiski purvaini meži		599,56
8.	Aktīvi augstie purvi	7110*	U1	-		1387,04
9.	Pārejas purvi un slīkšņas	7140	U1	2.5. Pārejas purvi un slīkšņas		122,06

1.tabula. DL "Lubāna mitrājs" Pārabaines teritorijā konstatētie Eiropas Savienības nozīmes īpaši aizsargājami mežu un purvu biotopi.

2. attēls. DL “Lubāna mitrājs” teritorijā Pārabaine sastopamie biotopi.

2.9. citas apsekotās teritorijas bioloģiskās daudzveidības un ainavas saglabāšanai nozīmīgas vērtības, piemēram, dižkoki, veci koki, alejas, zinātniski nozīmīgas sugu atradnes;

Netika vērtētas šī atzinuma ietvaros.

2.10. pētāmās teritorijas aizsargājamo dabas un ainavas vērtību labvēlīga aizsardzības statusa nodrošināšanas prasības un darbības, lai uzlabotu konstatēto sugu un biotopu stāvokli un bioloģisko vērtību neatkarīgi no to aizsardzības statusa;

Mežu un purvu biotopu apsaimniekošanas pasākumi to labvēlīga aizsardzība stāvokļa nodrošināšanai ir plānoti, pamatojoties uz biotopu stāvokli un kvalitāti, kā arī ņemot vērā rekomendācijas, kas ir aprakstītas aizsargājamo meža biotopu saglabāšanas vadlīnijās³.

Balstoties uz situāciju izvērtējamā teritorijā galvenie mežu un purvu apsaimniekošanas pasākumi ir neiejaukšanās un hidroloģiskā režīma atjaunošana vai stabilizēšana.

Īpaši aizsargājamus meža biotopos, kur nav svarīgs noteikts hidroloģiskais režīms, vai tas ir saglabājies optimāls konkrēta biotopa vajadzībām, un biotopos, kas jau atbilst dabiska meža biotopa kritērijiem vai dabisko procesu rezultātā pārredzamā nākotnē par tādu spēs izveidoties, neiejaukšanās dabiskajos procesos ir galvenā apsaimniekošanas metode. Neiejaukšanās Pārabaines teritorijā ir nepieciešama galvenokārt šāda veida biotopos: Veci vai dabiski boreāli meži (9010*), Veci jaukti

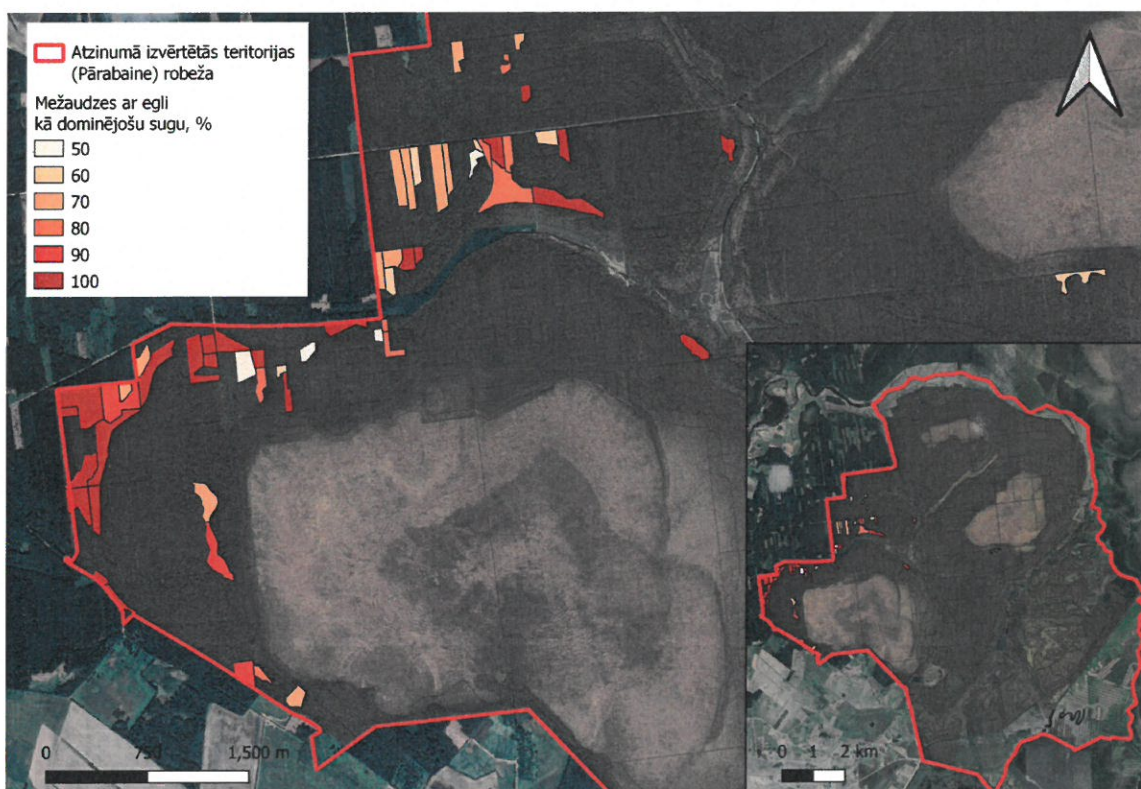
³ Ikauniece S. (red.). 2017. Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā. 6. sējums, Meži.

Dabas aizsardzības pārvalde, Sigulda, 167 lpp

platlapju meži (9020*), Lakstaugiem bagāti egļu meži (9050), Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži) (9160). Šajos biotopos hidroloģiskais režīms ir atbilstošs, kā arī ir sastopamas dabiskiem mežiem raksturīgas struktūras, kā piemēram, dažādu dimensiju atmirusī koksne dažādās sadalīšanās pakāpēs, dažādvecuma kokaudzes struktūra u.c. un arī dabisko mežu indikatorsugas vai retāk speciālistu sugas. Dabisko procesu, tai skaitā dabisko traucējumu, ietekmē iepriekšminēto struktūru apjoms palielināsies, nodrošinot dažādas ekoloģiskās nišas sugām un veicinot bioloģisko daudzveidību.

Hidroloģiskā režīma atjaunošana vai stabilizēšana nepieciešama salīdzinoši lielā daļā Pārabaines teritorijas, kur intensīvās meliorācijas sistēmas ietekmē lielas platības ir tikušas nosusinātas vai hidroloģiskais režīms ir būtiski ietekmēts. Tās ir teritorijas galvenokārt ap lielajiem purvu masīviem, kā arī upju palu zonās un citviet teritorijā. Biotopu veidi, kas atkarīgi no konkrētiem hidroloģiskajiem apstākļiem Pārabaine teritorijā ir Aluviāli meži (91E0*), Purvaini meži (91D0*), Aktīvi augstie purvi (7110*) kā arī pārejas purvi un slīkšņas (7140). Hidroloģisko apstākļu atjaunošana potenciāli uzlabotu apstākļus arī tajās vietās, kur netika konstatēti ES nozīmes aizsargājami biotopi, tādā veidā veicinot biotopu veidošanos.

Kā viens no mežu biotopus apdarudošajiem faktoriem jāmin kaitēkļu (egļu astoņzobu mizgrauža *Ips typographus*) iespējama savairošanās. Potenciāli lielākais risks masveida kaitēkļu postījumiem ir monodominantas egļu audzes un audzēs, kur egle izteikti dominē⁴.

3. attēls. Nogabalu ar kokaudzē dominējošo sugu *Picea abies* sastopamība apsekotajā teritorijā (Pārabaine).

⁴ Wermelinger B. 2004. Ecology and management of the spruce bark beetle *Ips typographus* – a review of recent research. *Forest Ecology and Management* 202:67-82

Pārabaines teritorijā ir atsevišķi meža nogabali, kur kokaudze sastāv no egļu tīraudzes, vairāki nogabali, kur dominē egles, bet kokaudze ir mistrota (3. attēls). Teritorijā nav lielas vienlaidus platības ar egļu monokultūru, līdz ar to kaitēkļu savairošanās risks ir minimāls. Gadījumā, ja kaitēkļi ieviestos atsevišķā nogabalā, tas visticamāk būtu vērtējams kā dabiskais traucējums, kas īslaicīgi negatīvi ietekmētu kokaudzi, bet ilgstošā laika periodā veicinātu kokaudzes nomaiņu dabiskā ceļā (īpaši, ja kokaudze ir mistrota), struktūras dabiskošanos un dabisko meža biotopu (DMB) struktūru (dažādu dimensiju atmirušās koksnes – sausokņi, stubeņi, kritālas) skaita palielināšanos. Lieguma teritorijā, kur prioritāte ir dabas daudzveidībai, tās aizsardzībai un dabiskajiem procesiem, vēlamā apsaimniekošana ir neiejaukšanās arī astoņzobu mīsgrauža savairošanās gadījumā, jo tas ilgtermiņā palielinātu bioloģisko daudzveidību⁵.

Apauguma samazināšana purvos - nepieciešams apsaimniekošanas pasākums vietās, kur purvu atklātās platības strauji turpina aizaugt, izņemamas strauji augošas priedes, krūmu apaugums un veicināma atklātu purvu platību saglabāšana. Pārabaines teritorijā tādas vietas ir vairākas pārejas purvu teritorijas, Baltie klāni, tai skaitā Balto klānu teritorijas, kas nav atzīti par ES biotopiem, bet, novācot krūmu apaugumu un uzturot klaju ainavu (iespējams nepieciešami regulāri apsaimniekošanas pasākumi, kas jāizvērtē), potenciāli var veidoties par bioloģiski vērtīgiem biotopiem. Tāpat tādas vietas ir lielo purvu (Klajotnis, Lielais purvs, Vilku purvs) perifērijā, kur meliorācijas sistēmas ietekmē izveidojies apaugums ar strauji augošām priedēm un citiem kokiem. Saskaņā ar ortofoto attēliem purvam neraksturīgs aizaugums izveidojies arī Klajotņa centrālajā un D daļā.

Tūrismam un rekreācijai šobrīd ir neliela ietekme uz purvu biotopiem, tomēr šīm aktivitātēm (īpaši pārgājieniem ar purva korpēm, intensīvām/masveida sporta aktivitātēm) jābūt ierobežotām, lai saglabātu biotopu stāvokli.

2.11. secinājumi par plānotās darbības vai pasākuma ietekmi uz konstatēto sugu un biotopu stāvokli un bioloģisko vērtību, kā arī uz piegulošo teritoriju un nosacījumi darbības vai pasākuma veikšanai.

Atbilstoši secinājumiem šī atzinuma 2.10.punktā.

3. Ja atzinumu sniedz par vairākām biotopu grupām, sugām vai sugu grupām, to aprakstu un izvērtējumu atbilstoši šo noteikumu 2.7., 2.8., 2.10. un 2.11.apakšpunktam sniedz atsevišķi par katru biotopu grupu, sugu vai sugu grupu.

Atzinums sagatavots par purvu, mežu un virsāju biotopiem DL “Lubāna mitrājs” Pārabaines teritoriju.

4. Atzinumam pievieno kartoshēmu ar norādītām koordinātām, ja iespējams, – arī kartes un fotogrāfijas.

Kartogrāfiskais materiāls ir iekļauts atzinuma saturā.

5. Atzinumā var ietvert papildu informāciju, ko eksperts atbilstoši savai izglītībai un profesionālajai pieredzei, kā arī iegūtajam sertifikātam sugu un biotopu aizsardzības jomā uzskata par nepieciešamu.

Visa informācija un tās analīze, kā arī secinājumi ietverti šajā atzinumā.

/L.Mihailova/

21.05.2023.

⁵ Hlasny T. et al. 2021. Bark beetle outbreaks in Europe. State of knowledge and ways forward for management. Current Forestry Reports 7:138-156